

Dissabte, 28 de novembre de 2015

EL MUSEU MEMORIAL DE L'EXILI (MUME), DE LA JONQUERA, I EL MUSEU DE L'EMPORDÀ, DE FIGUERES, INAUGUREN CONJUNTAMENT L'EXPOSICIÓ **"FERN SEHEN. COM PODEM IMAGINAR-NOS UN LLOC SENSE SER-HI?"**, DE L'ARTISTA ALEMANYA, MONIKA ANSELMANT.

"FERN SEHEN", QUE EN ALEMANY ÉS LA DENOMINACIÓ QUE REP L'ACCIÓ DE MIRAR LA TELEVISIÓ I QUE LITERALMENT SIGNIFICA "MIRAR LLUNY", DE LA MÀ DE MONIKA ANSELMANT ESDEVÉ EL MOT CLAU PER PRESENTAR UNA REELABORACIÓ VISUAL DE LES IMATGES DE CATÀSTROFES HUMANITÀRIES I GEOPOLÍTIQUES QUE ATAPEIXEN LES NOSTRES PANTALLES A DIARI.

D'UNA BANDA, EL SEU TREBALL FOTOGRÀFIC INTERROGA SOBRE COM ENS ARRIBEN I INFLUEIXEN AQUESTES IMATGES EN LA NOSTRA MANERA D'ENTENDRE EL MÓN; DE L'ALTRA, AMB LA RECOPIACIÓ D'HISTÒRIES ORALS, ACUDITS, CARTELLS, VÍDEOS I FOTOGRAFIES DOMÈSTICS, PROVA DE TEIXIR UNES NARRATIVES PARAL·LELES AL MARGE DELS RELATS CANÒNICS QUE SOLEN FLUIR PELS *MEDIA*.

Activitats paral·leles a l'exposició

DISSABTE 5 DE DESEMBRE, A LES 12H, AL MUSEU DE L'EMPORDÀ, VISITA GUIADA DE L'EXPOSICIÓ A CÀRREC DE L'ARTISTA.

DISSABTE 16 DE GENER, A LES 11H, AL MUSEU MEMORIAL DE L'EXILI, TALLER PER A PÚBLIC FAMILIAR "L'EXILI I ELS MASS MEDIA"

*Entrada lliure a tots els actes

Museu Memorial de l'Exili: exposició del 28 de novembre de 2015 al 31 de gener de 2016

Horaris : de dimarts a dissabte de 10h a 18h; Diumenges i festius de 10 a 14h (Dilluns tancat)

www.museuexili.cat

Museu de l'Empordà: exposició del 28 de novembre de 2015 al 10 de gener de 2016

Horaris: de dimarts a dissabte de 11h a 19h. Diumenges i festius de 11h a 14h (dilluns tancat)

www.figueres.cat

1.Exposició

FERN SEHEN*

Com podem imaginar-nos un lloc sense ser-hi?

de Monika Anselment

*En alemany, una televisió és un aparell per mirar el que està lluny. En la paraula composta televisió, el mot grec *tele* és equivalent a **FERN**, que significa lluny, i el mot llatí *visio* és equivalent a **SEHEN**, que significa mirar.

Des de 1993, Monika Anselment ha anat configurant un treball artístic que té el seu epicentre en l'anàlisi dels mitjans de comunicació de masses com a generadors de notícies a l'entorn dels conflictes bèl·lics i de les catàstrofes humanitàries que se'n deriven. En aquest conjunt d'obres, que es presenten als dos museus, l'artista alemanya entén el seu treball artístic com una investigació al voltant d'un univers mediàtic que té un impacte enorme en la creació d'imaginari socials i culturals. Concretament, l'artista incideix en la capacitat que tenen aquests mitjans per construir gairebé la mateixa realitat. Es proposa descobrir allò que roman invisible per tal de fer intel·ligibles imatges que tenim interioritzades, però que no en coneixem del tot la seva transcendència. La pràctica artística de Monika Anselment, sense caure en un discurs demagògic i demonitzador dels mitjans de comunicació, és una indagació per les interioritats de les estructures que configuren el món mediàtic i que no es veuen a simple vista.

Una gran part de les obres que es presenten tenen com a base imatges captades fotogràficament de la televisió o d'internet, vinculades a conflictes bèl·lics, desplaçaments forçosos de població, situacions d'exili i d'immigració. Aquestes imatges procedeixen, per tant, de l'ampli univers dels *media*. Es tracta d'una reapropiació crítica de documents gràfics que veiem cada dia en els telenotícies o en documentals i reportatges. La finalitat, d'alguna manera, és desvelar que les imatges no expressen necessàriament una veritat indiscutible dels fets, sinó que darrere d'elles operen muntatges i construccions.

Fotografies, vídeos i instal·lacions, així com la recopilació d'històries orals, acudits, cartells, objectes diversos, llibres, vídeos i fotografies in situ..., integren el conjunt de l'obra presentada al Museu Memorial de l'Exili i al Museu de l'Empordà.

Monika Anselment, amb una trajectòria de més de dues dècades, manifesta un gran interès per mostrar els despropòsits que afecten una regió tan rellevant del planeta com és el Pròxim Orient i el conjunt de la Mediterrània. Els fonamentalismes religiosos, l'economia del petroli, les revoltes contra règims dictatorials, la correlació de forces en l'àmbit geopolític, el contenciós entre Palestina i Israel, han convertit aquesta zona en el pal de paller de l'estabilitat mundial. Estem acostumats a veure a diari imatges de destruccions causades per combats i atemptats indiscriminats, o masses de gent que fugen i busquen un lloc millor per viure. Fins i tot, arran de la persistència temporal dels conflictes, es pot assenyalar que s'ha imposat una certa indiferència en l'àmbit social, només deixada de banda quan el conflicte, a causa d'un terrorisme injustificable i inhumà, esclata violentament en els carrers i places del vell continent.

L'artista alemanya es pregunta com ens arriben aquestes imatges i ens influeixen en la nostra manera d'entendre el món. En aquest sentit, aquesta exposició, més que ser un reportatge sobre els refugiats i les víctimes de les guerres —que també pot ser considerat com a tal—, el que proposa és una anàlisi sobre com aquestes catàstrofes socials i geopolítiques entren al cor de les nostres llars. Els mitjans de comunicació, sobretot de format televisiu i digital, apareixen com uns constructors d'una realitat que fins ara semblava llunyana, però que en el món globalitzat és cada vegada més pròxima i interconnectada.

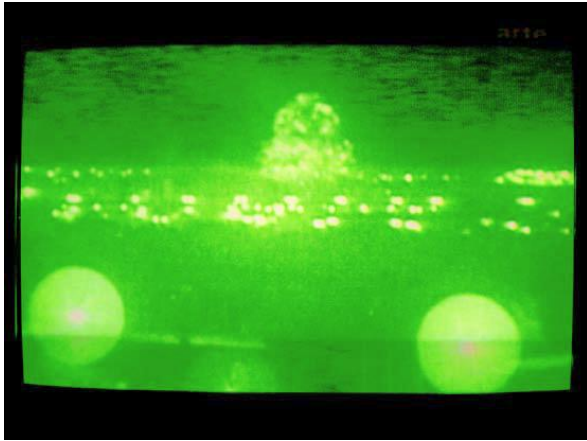
2. Descripcions de les obres

2.1. Obres exposades al Museu de l'Empordà

Les obres **TV WARS** (2000-2006) i **s.t. (TV WARS II)** (2005-2011) permeten analitzar, a partir de les imatges escollides, els missatges que transmeten les agències de comunicació hegemòniques.

L'obra **TV WARS** reuneix imatges de les guerres iniciades més o menys a partir de 1991 fins a la meitat del primer decenni dels anys 2000. Les imatges mostren explosions, bombardeigs, etc. El més destacable d'aquestes imatges és el predomini de colors (grocs, taronges, vermells, verds). Són imatges belles. Les guerres es presenten com un espectacle audiovisual i tecnològic. L'exemple més clar és la Primera Guerra del Golf Pèrsic. Alhora, però, en la mateixa època hi havia conflictes que no es representaven així, ni de cap altra manera. Per exemple, no hi havia imatges de les guerres d'Algèria o Txetxènia. Normalment, es tractava de guerres en les quals els Estats occidentals hi estaven d'alguna o altra manera implicats i el seu interès era que les poblacions respectives no es posicionessin en contra de les intervencions. En general, retornant a la Primera Guerra del Golf, les imatges que circulaven no mostraven els efectes de les

bombes, ni els morts, ni els ferits, ni les destrosses dels habitatges i les ciutats. Es presentaven com unes imatges multicolors i boniques, com focs d'artifici que, normalment, s'associen a una celebració. Aquestes guerres se'ns ofereixen en petit format a l'hora de sopar d'una manera apetitosa i fàcil de digerir. Les nostres societats han reduït la magnitud de la violència bèl·lica a la seva mínima forma d'expressió: a una imatge, com assenyala el filòsof francès, Paul Virilio.

s.t. (TV Wars II) (2005-2011)

Aquesta tipologia d'imatges canvia a partir de la segona meitat del primer decenni dels anys 2000. Les imatges, en aquell moment, tenen altres colors: grisos, marrons, negres i blaus. Els motius fotografiats són les deixalles dels cotxes bomba, dels atacs suïcides, etc. Normalment, es mostren carcasses de cotxe, alguna vegada també de ponts, trens o més endavant edificis. En aquest període, del 2005 en endavant, es revela com un fet obvi que les potències occidentals no podran guanyar les guerres en les quals estaven implicades. Les imatges mostren el que deixaven els "enemics" amb la seva acció. Una altra línia de possible interpretació seria que principalment mostren vehicles destrossats (símbol per excel·lència de la llibertat i riquesa a Occident).

En aquestes sèries, Monika Anselment afegeix altres documents que reforcen la discussió al voltant de la veritat mediàtica. En la primera sèrie, **Històries de Bagdad** (1993-2003), les fotografies televisives es combinen amb històries que expliquen persones dels carrers de Bagdad. Es palesa el contrast en les maneres d'explicar les coses que passen, i unes són tan reals com les altres. Les imatges televisives diuen tant la veritat o no com les històries explicades per la gent corrent.

L'obra **That's what we see from Palestine – daily fresh at dinnertime** (*Per sopar hi ha cada dia – un plat fresc de Palestina*) (2000-2007) es va fer després d'una experiència personal de l'artista en un moment que se sentia realment desinformada pels mitjans de comunicació. L'any 2000, va viatjar a Moldàvia i a l'avió un passatger palestí la va informar de les protestes dels palestins que, posteriorment, es van transformar en la segona Intifada. De retorn a Alemanya, va voler saber el que havia passat i passava. I quasi l'única cosa que es va trobar en els telenotícies van ser les imatges que ara reuneix en aquesta obra i presentades amb comentaris poc informatius. No hi havia informacions de les causes de la revolta. Hi havia només comitives d'una gent emocionada, rabiosa i aparentment incontrolable que enterrava els seus morts. Morts per atacs de l'Exèrcit israelià. No es parlava de l'ocupació, ni de les urbanitzacions il·legals, ni dels enderrocaments de cases, de vinyes, d'olivars. Tampoc no es parlava de les humiliacions pels bloquejos, dels controls fronterers, etc. És un bon exemple de com els mitjans de comunicació de masses sovint projecten una explicació parcial dels fets.

L'obra **Guantánamo** (2003-2011) reflecteix, amb altres recursos, com imaginem llocs i situacions sense ser-hi. Si algú sent la paraula Guantánamo, en el seu cap de seguida hi remetent les imatges que hem vist tant a la televisió: el camp de presoners. No pensa ni en la província ni en la ciutat de Guantánamo que existeixen a l'illa de Cuba on viu gent normal amb una vida normal. Quan s'escolta la cançó de la Guantanamera, que parla d'una pagesa de Guantánamo, no pensem ni en el camp de presoners ni en la ciutat. És una cançó romàntica, escoltada moltes vegades per esbargir-se de la vida real. La cançó pot tenir una altra lectura si se sap que l'heroi nacional de Cuba, José Martí, poeta i un dels promotors de la guerra d'independència contra Espanya, en fou l'autor. La complexitat de producció d'imatges en els nostres caps/ments es pot sentir/veure amb aquesta obra.

L'obra **Obama - Osama** (2011) reuneix un altre cop mitjans diferents (fotografies i revistes). Les fotografies són refotografiades de la pantalla d' internet i mostren imatges de les pel·lícules que circulaven els primers dies de maig de 2011 als mitjans de comunicació de masses (televisió i internet). Les revistes contenen les fotografies oficials del govern dels Estats Units mostrant la cúpula d'aquest mateix govern mirant l'execució de Osama Bin Laden. L'actitud dels governants en les fotografies és com si miressin un espectacle, una pel·lícula policíaca o de ciència ficció. En el muntatge visual difós per abc NEWS es veu l'interior de la casa de Osama Bin Laden a Pakistan després de la seva execució. Les imatges són confuses i poc clares, els colors càlids, la casa està desordenada i hi ha taques de sang per terra. Hi ha un misteri en aquella casa del "monstre", ara ja abatut. El govern construeix amb aquestes imatges una narració que sembla treta d'un conte de fades: el príncep (el bo) destrueix el drac (el dolent), tampoc no falta la princesa en la imatge en forma d'Hillary Clinton que apareix amb la seva mà tapant-se la boca davant l'horror que presencia. Informant el món d'aquesta manera, amb aquestes úniques imatges, es prova d'introduir aquest fet problemàtic d'acord amb el dret internacional en el subconscient/conscient col·lectiu. Segons el dret internacional, el correcte hagués estat d'arrestar Bin Laden i de portar-lo davant d'un tribunal.

L'obra **Wir lieben das Leben, wo wir nur können ...** (*Nosaltres estimem la vida, sempre que en trobem un camí ...*), (2011-2015), es va crear en el marc d'un projecte col·lectiu amb deu artistes europeus coordinat per Simeón Saiz Ruiz. Aquest projecte proposa, arran de les revoltes en els països àrabs de 2011, de reflexionar sobre l'alegria de l'altre i com es reflecteix en nosaltres. Aquest projecte tindrà una segona edició (aquesta vegada amb 24 artistes de tot el món), que anirà a la cerca de l'alegria on ha desaparegut després del fracàs de la majoria de les revoltes democràtiques.

Per aquest projecte, l'artista va crear l'obra "**Wir lieben das Leben, wo wir nur können ...**" que pren com a títol un vers d'un poema del poeta palestí Mahmud Darwish. L'artista hi reuneix documents molt diferents (vídeos, fotografies in situ, fotografies televisives, objectes, banderoles, texts, àudio etc.) i hi teixeix una trama on es palesa la complexitat del que passa al món i la interdependència dels esdeveniments internacionals, així com la seva repercussió en la vida personal de cadascú. En aquest sentit, està seguint i documentant els traços de l'alegria, de la solidaritat en temps de penúria i la lluita contra les guerres i els atacs econòmics i socials dels governs respectius que tant sovint s'amaguen en les històries oficials.

L'obra conté:

- acudits que es van explicar durant la dictadura a Egipte, Iraq, Tunis etc. En temps de dictadura burlar-se dels dictadors és l'única manera de resistència que no posa en perill la pròpia vida.
- fotografies de la celebració de la caiguda de Mubarak el dia 11 de febrer de 2011 davant de la televisió a Berlín
- dues banderoles de manifestació; una fa referència a les revoltes àrabs on l'eslògan principal va ser la demanda de dignitat (en àrab: karama), la segona fa referència al moviment espanyol del 15-M, el qual va ser el primer a Europa d'adoptar l'exemple dels països àrabs per canviar la situació política, econòmica i social.
- fotografies televisives (15x18,5 cm) que reflecteixen l'alegria de la gent, l'esperança, la lluita i la resistència.
- fotos in situ que van darrere les traces d'aquestes lluites en el món real.
- un vídeo (de Fatima Al-Ámiri) de festes universitàries a Bagdad el març de 2014, que mostra que fins i tot en temps infernals la vida i l'alegria continuen.
- objectes i llibres que l'artista va col·leccionar i que parlen de les revoltes

2.2. Obres exposades al Museu Memorial de l'Exili

L'obra **Sehnsucht [Anhelar]** (2004-2010) s'articula a partir de dues projeccions de vídeo: un mostra el mar i l'altre el desert. Ambdues, en l'imaginari d'un ciutadà dels països desenvolupats, evocuen oci, aventura, llibertat, calma, serenitat, etc. Són llocs d'anhel, d'evasió de la vida quotidiana. Per contra, en un ciutadà dels països africans o del Pròxim Orient que no tenen futur a causa dels seus governs corruptes, els conflictes bèl·lics permanents i la política econòmica que imposen les potències hegemòniques globals, aquests paratges són molt sovint llocs de mort i de sofriment. Anhelar també està relacionat amb les promeses d'un futur millor que molt sovint no es compleix. Els dos vídeos s'acompanyen de deu fotografies televisives del trajecte que fan les persones que busquen una altra vida, travessant el desert i el mar. Es això el que ens mostra la televisió parlant dels refugiats, espectacle i drama. Normalment, no s'aprofundeix en la situació econòmica causada per la conducta i l'actitud neocolonial dels països desenvolupats.

Els dibuixos anomenats **Els desastres de Europa** (2015) són dibuixos elaborats amb llum sobre paper fotogràfic. Són com un ressò difuminat de les imatges que resten en els imaginaris personals de cadascú. La fugida de la gent d'Àfrica i dels països àrabs o asiàtics és una conseqüència directa i indirecta de polítiques econòmiques i de jocs geopolítics.

“Hola! Què tal?” (2013-2015) —aquesta obra és també una part de: **“Wir lieben das Leben, wo wir nur können ...”**—

En els diàlegs amb R., l'artista parla, des de 2013, amb la seva amiga a Damasc més o menys cada tres mesos. R. és una de les tantes persones que no poden anar-se'n per causes diverses: manca de diners, persones grans a la família... Els diàlegs reflecteixen una situació diària, que no és mediàtica ni espectacular. En els diàlegs els temes són sempre els mateixos: recursos escassos, falta d'aigua, d'electricitat, de gas i de gasoil. A l'estiu, això és greu per la calor i a l'hivern per la fred. Que al febrer ja feia dos mesos que no provaven la carn (després del darrer Nadal) o que per Nadal no hi havia dolços és el que importa a la gent tal com ho manifesta R. En canvi, l'artista parla dels seus viatges, de la seva preparació d'exposicions, etc. Això sembla fora de lloc, en aquestes converses on l'altre (R.) lluita per la subsistència diària. Es fa palès com la guerra no és només un perill per a la vida en si, sinó que també impedeix que la gent porti a terme els seus projectes diaris. En els diàlegs hi ha silencis. Les circumstàncies existencials tan diferenciades tenen com a conseqüència que, en ocasions, no saben què dir-se i es trenca la comunicació.

(Els diàlegs s'acompanyen amb algunes diapositives fetes a Damasc l'any 1999, quan l'artista va conèixer a R.)

Més informació sobre Monika Anselment a: <http://www.monika-anselment.net/>